

1
52
Можна знищити навіть найбільший літак у світі.
Але неможливо знищити мрію людини

821.161.2-94
17-52

C1215945

Євген
Толожій

Мрія

Нарешті автобус зупиняється. Жахливий холодний вітер, пронизаний запахом гару й трупів, б'є в обличчя. Хочеться ригнути. Ден із засторогою — раптом і на нього накинуться з претензіями й милицями? — допомагає вийти бабцям з автобуса, але ті з ним напрочуд ввічливі й звертаються не інакше як «мужчіна». Вивантажує сумки та маму, роззирається, намагаючись зорієнтуватися. І не може зрозуміти, де вони зараз, куди їх привезли? Чорт, ну й де тут район «Скляний»? Навколо суцільне чорне згарище, ущент зруйновані будинки й паркани. Дорогу щільно всіяно дерев'яними транспортними піддонами, склом, уламками меблів, шматками металу, на узбіччях валяються розбиті різнобарвні сміттєві баки, уламки військових шоломів, ганчір'я кацапського камуфляжу зі шматками плоті та внутрішніх органів.

Ден відводить погляд від решток окупантів. Добряче тут їм врізали. Зашибісь. Але куди їх привезли? Наче знайома місцевість, а водночас — ні. Він знає «Скляний» як свої п'ять пальців. Можна сказати, це його район; він ходив по ньому чи не щодня і міг напевне впізнати

кожен камінець на бруківці чи тріщину на асфальті. Кожну віковичну калюжу. Базарчик, аптека, «Нова пошта», «Приватбанк», магазини — ось це «Скляний». А де тут базарчик? Де аптека? Де «Нова пошта», «Приватбанк»? Де магазини? Нічого немає. То де ж ми тоді? Але частина людей уже чекає тут; це ті, хто ходить швидко й має небагато речей. Вони ховаються від вітру за будинками. Координатор у жовтій бейсболці теж уже тут. Значить, немає причин для паніки.

Вітер надпотужний. Мама лежить на дорозі серед сміття, уламків меблів, сміттєвих баків, полотна скляних крихт і розірваних трупів. Дуже холодно, і невідомо, скільки чекати на автобуси, тож Ден вирушає на пошуки будівельних матеріалів для нової халабуди. Знаходить половину розкладного дивана, кладе на нього маму, замотує в ковдру; з одного боку Діна ставить сумку, із другого Ден — лист заліза під кутом. Тепер маму більш-менш захистили від вітру.

Поки вони облаштовують прихисток, потроху починають збиратися люди. Ланцюг охочих потрапити на автобуси розтягується на кілометри. Окинувши поглядом юрбу, Ден прикидає, що тут, напевне, уже не менше ніж п'ятсот-шістсот людей, а, може, і тисяча.

Він іще раз роззирається, тепер уже уважніше. Суцільне згарище, куди не кинь оком. Та в якусь невловиму мить стається щось дивне: чорні пазли простору, що ще двадцять хвилин тому видавалися незнайомими,

раптом сходяться в єдину мозаїку. Наче відкриваються фіранки на вікні, і він докладно бачить: так, це таки його район, це «Скляний». Але вже без аптеки, без «Приватбанку», без «Нової пошти», без базарчика та всього іншого, що слугувало найприкметнішими маркерами. Але це, безумовно, «Скляний» — скалічений до невпізнання.

Юрба раптом, іще навіть повністю не зупинившись, знову кудись рушає. Люди мовчки йдуть повз Дена, Діну й халабуду мами, не звертаючи на них жодної уваги. Дивляться перед собою, під ноги, але не на інших людей. Вітер здійсмає білі простирадла на їхніх плечах, здається, ще трохи — і вони злетять.

— Агов, ви куди? Це ж «Скляний»! — кілька разів намагається домогтись відповіді Ден, але люди йдуть повз не озираючись. — Він тут! Ось же він!

«Напевне, вони не місцеві, — думає Ден. — Або, як і я пів години тому, не можуть упізнати в цьому чорному згарищі «Скляний»». Він стає посеред дороги й широко розставляє руки, наче хоче когось спіймати:

— Це «Скляний»! Його спалили, але це «Скляний»! Куди ви йдете?

— На нове місце збору! — перед Деном знову опиняється жінка з трьома дітьми.

— Куди саме?! — у Дена падає в п'яти серце.

— Житловий комплекс «Квітка»!

— Що?! — Ден не може повірити в почуте. — Чорт! Неможливо! Навіщо?!

Це схоже на злий жарт долі: подолати такий шлях, ризикувати сто разів життям під обстрілами, під дулами кацапських автоматів, витратити всі сили й майже втратити надію, щоб наприкінці повернутися туди, звідки вийшли зранку!

— Ні! — кричить Ден. — Не можна йти на «Квітку»! Я знаю! Ми звідти! Там рашисти! Там окупанти вбивають людей! Вони там на кожному поверсі! Це пастка!

Ніхто не слухає й не звертає уваги. Люди мовчки йдуть у напрямку «Квітки», не торкаючись Дена, чапають собі далі. Нарешті Ден бачить жовту кепку координатора.

— Не йдіть на «Квітку»! Там кацапи! — кричить, не опускаючи рук.

— Скрізь кацапи, — спокійно відповідає координатор. — Але автобуси приїдуть туди.

— А якщо не приїдуть?!

— Не знаю. Кожен вирішує сам. І ви вирішуйте.

Ден повертається до мами та Діни. За кілька хвилин на згарищі «Скляного» не залишається жодної душі. Тільки апокаліптичні руїни й пронизливо-смертельний вітер, що смердить трупами.

— Треба йти, — неголосно говорить Діна. — Це вже близько.

«Знаю, — думає Ден. — Чорт, я знаю це!» Він іде шукати черговий транспортний засіб для мами. Що цього разу? Візочок із маркету, паски, вітрина-холодильник,

шина, садова тачка? Та що завгодно, аби їхало, штовхалось, тягнулося хоча б мінімально. До «Квітки» звідси не так і далеко, Діна має рацію. Але нічого підхожого він не бачить. Поряд розбитий український блокпост, що героїчно тримав оборону кілька перших діб окупації. Блокпост частково склали з великих кольорових сміттєвих баків на коліщатах, тепер вони валяються, розбиті, тут усюди. Ден знаходить більшменш уцілілий, пробує перевернути та підкотити, але швидко відмовляється від цієї ідеї — бак дуже важкий сам собою, та ще й заповнений сміттям. Такого він не здужає. А час іде. Час летить. Автобуси можуть приїхати з хвилини на хвилину. Нарешті знаходить біля магазину великий фрагмент міцних металевих жалюзі, кладе на них маму і з неймовірним скреготом тягне по засипаній уламками дорозі. Він думає, що скрегіт, який видають жалюзі, неодмінно мусить привернути увагу кацапів, і довго вони так із Діною не протягнуть. В усіх сенсах.

Вони зупиняються що п'ятнадцять-двадцять метрів, щоб перепочити. Ден тягне з усіх своїх сил, з усіх своїх жил і м'язів, упирається черевиками в асфальт — і тягне, тягне, тягне. Треба йти! Неподалік починають падати міни, і Діна ховається в зруйнованому будинку, але Ден не звертає на вибухи уваги. Якщо він сховається, то змарнує час, і автобуси можуть поїхати, тож тільки вперед. Він відчуває абсолютну байдужість до

можливої смерті, головне — не зупинятися. Коли обстріл закінчується, до нього несподівано долучається молодий хлопчина, майже ще підліток, із чергової юрби втікачів, яка їх обганяє. Ден не питає, хто він такий і як його звати, можливо, це навіть той самий пацан, який курив разом із ними на східцях у підвалі, у шапках усі підлітки для нього — на одне обличчя; вони просто мовчки підхоплюють жалюзі й тягнуть.

Удвох тягти значно легше й, головне, трохи швидше. Коли вони рівняються зі зруйнованим супермаркетом «Фора», Ден просить помічника зупинитися, а сам біжить усередину, сподіваючись розжитися там металевим або пластмасовим кошиком для продуктів, яким — неважливо, важливо, щоб на коліщатках; або вітриною-холодильником для морозива, та будь-чим, що полегшить їм шлях. Він абсолютно впевнений, що знайде тут хоча б щось підхоже. Але у залу вщент випалено, розбито й розмародерено. Він нічого не знаходить і, розчарований, повертається назад.

Підлітка-помічника вже немає. Ден не засуджує хлопця ні на мить. Той зробив те, що не зробив жоден: став поряд із ним і тягнув жалюзі. Тож тільки подяка й ніяких докорів.

Рятівні автобуси жовтіють попереду. Тож вони таки приїхали, і це вже хороша новина. Автобуси стоять, видається, так близько, але водночас так далеко. Котра

зараз година? Скільки їм ще йти? Ден не має жодного поняття. Час наче зник зі свідомості, жевріє лише подія — відїзд автобусів. Ден глибоко вдихає повітря, нахиляється, хапає, напружується, піднімає, відриває жалюзі від землі. Робить ривок — зрушує з місця, крок, другий... Ще ривок! І тут він бачить... «їхнього хлопчиська». Без шапки, у розстебнутій куртці, наче й не дме холодний пронизливий вітриган, той штовхає перед собою зелений пластиковий кошик на коліщатках із супермаркету «Новус». «У такому візочку ми маму ще не возили!» — думає Ден, перш ніж спочатку не повірити в реальність побаченого, а потім повірити, пересвідчитися й шалено зрадіти.

— Звідки ти взявся?! — тільки й вигукує замість привітання.

— Я стежу за вами! — віджартовується їхній янгол-рятівник. — Я ж казав, що не покину!

— Нівроку! — дивується Ден, піднімаючи маму й акуратно всаджуючи в кошик. — Де ти знайшов цей кошик? Я ж там усе обшукав!

— Місця треба знати! — знову жартує Ірокез.

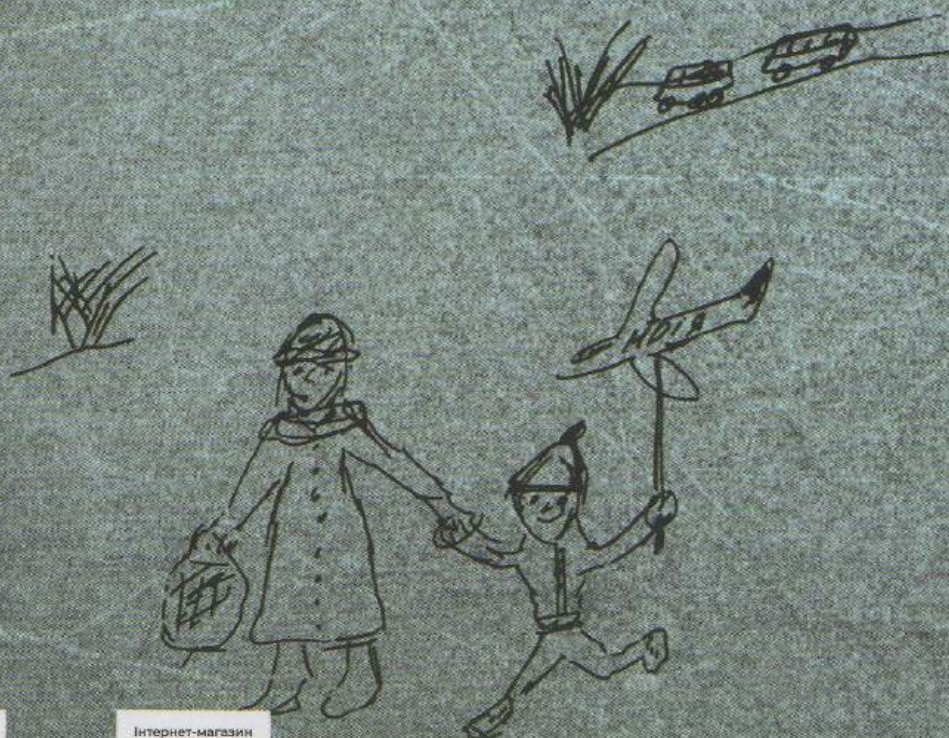
— Друже, ти просто не уявляєш, що ти для нас зробив! Ти ж нас рятуєш, ти це розумієш?! — Ден відчуває невластивий для нього порив безмежної вдячності й незграбно обіймає хлопця.

Той трохи ніяковіє, напевне, не часто його обіймають сивобороді чоловіки.

Євген Положій — український письменник і сценарист. Автор романів «По той бік пагорбу», «Юрій Юрійович, улюбленець жінок», «Іловайськ», «5 секунд, 5 днів». У 2023 році у видавництві Vivat вийшла книжка «Фінальний епізод (війни, що триває 400 років)». Випускник Аспен Інституту, член Шведського ПЕН.

До Гостомеля війна увірвалась так стрімко, що Ден із Діною не встигають скористатись жодним із продуманих сценаріїв порятунку. Вони лишаються на попелищі мрій, зруйнованих руснею, як і легендарний літак «Мрія». Утікаючи від загрози фільтрації, наздоганяючи евакуаційні автобуси, гнані прагненням зберегти життя паралізованої мами Дена, вони долають перешкоди й сумніви.

Це щемка історія людей, які у пеклі війни залишилися вірними цінностям, історія про боротьбу, яку беззбройна людина веде проти зла, протиставляючи жорстокості й насильству взаємодопомогу та емпатію.

ISBN 978-617-17-0691-0

9 786171 706910 >

Інтернет-магазин

vivat-book.com.ua

Vivat
ВИДАВНИЦТВО